

ÉLŐHELY-TÉRKÉPEZÉS A KOPPÁNY-VÖLGYÉBEN (SOMOGYDÖRÖCSKE TERÜLETÉN)

ÖRDÖG Gergő¹, GELENCSÉR Géza², NAGY Anita¹, FEHÉR Zsófia¹, PENKSZA Károly¹

¹Szent István Egyetem, Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kar,
Természetvédelmi és Tájökológiai Tanszék
²Völgy Hangja Egyesület, Somogydöröcske,
7284 Somogydöröcske Nyugati u. 122.
e-mail: ordoggergo89@gmail.com

Kulcsszavak: Á-NÉR, ökológiai mutatók, invazív fajok

Összefoglalás: A munkában egy, a Koppány völgyében található, Somogydöröcske településhez tartozó terület élőhely-térképezésének eredménye kerül bemutatásra. A vizsgált területen 70 élőhely foltot különítettünk el. Az élőhely-foltokban 22 különböző élőhely-típust határoztunk meg. Az „egy folt – egy élőhely” előfordulás azonban a mintaterület kisebb hányadán jellemző, ugyanis a terület mozaikossága és az antropogén hatások érvényesülése miatt a foltok nagyobb részében az élőhelytípusok élőhelykomplexeket alkotva jelennek meg. A területen 6 védett és 7 inváziós fajt jegyeztünk fel. Az élőhely-foltok közül kiválasztottunk ötöt, amelyek a terület karakterisztikus típusainak tekinthetők. Ezen foltokat a bennük előforduló fajok relatív ökológiai mutatói és természetvédelmi értékszámai alapján is értékeltük.

A folyót követő vízparti sáv élőhely-komplexében a nagy vízigényű fajok jelenléte miatt a nagyobb nitrogénigényű fajok jelentősebb arányban fordulnak elő. Az élőhely-foltok mindegyikére jellemző, hogy a természetes állapotokra utaló fajok mellett, a bolygatottságot jelző növények is megtalálhatóak. A kompetitorok és a természetes pionír fajok nagyobb mennyiségben a száraz gyepi foltokban fordulnak elő, melyből ezen élőhelyek jó állapotára, természetközeli jellegére következtethetünk.

Bevezetés

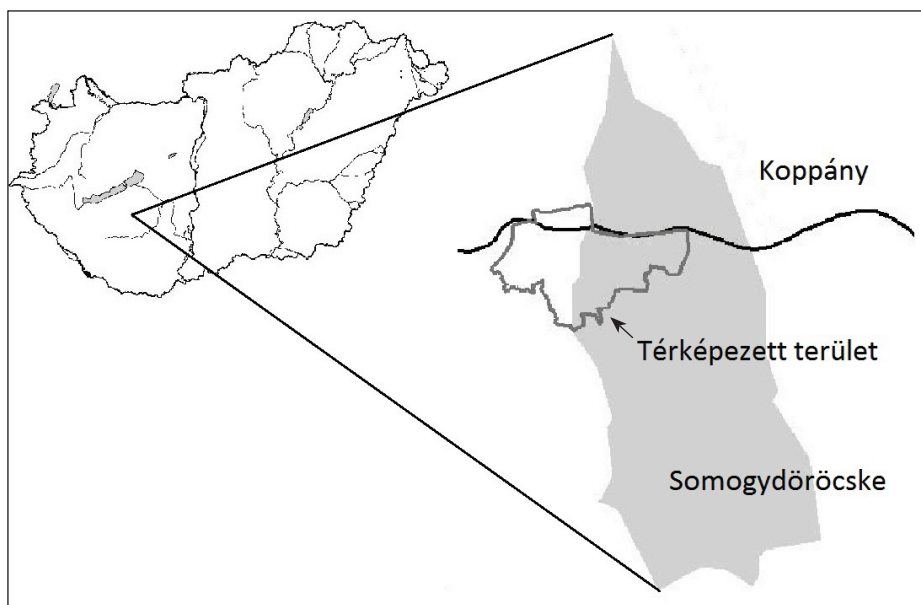
A mintaterület a Koppány- völgyében Somogydöröcske település közigazgatási területén található, mely kistáji szinten a Kelet-Külső-Somogyi tájegységhez, illetve a Kaposvölgyéhez tartozik (DÖVÉNYI 2010). A területről már BORBÁS (1900) közöl florisztikai adatokat, melyeket később Törökkoppány, Somogyuszil, valamint Igal vidékéről FEKETE és BLATTNY (1913) újabb fajokkal egészít ki. A tájegységre vonatkozóan BOROS (1930) kéziratos feljegyzéseiben további fajok a *Salvia glutinosa*, a *Circaea lutetiana* és a *Cucubalus baccifer*: majd BOROS (1936) munkájában található a *Dianthus armeria* és a *Carpesium cernuum*.. HORVÁT (1943) munkája az addig megjelent közleményeket összefoglalva részletes képet ad a Külső-Somogy növényföldrajzáról, a tájegység egész területéről közöl megfigyeléseket. Műve 102 taxont tartalmaz, melyek közt megtalálhatóak a flóra jellemző vonásait tükröző fajok is. VÖRÖSS (1963) Tamási környékéről közölt gyomfajokat. KEVEY (1978, 1980, 1983, 1987, 1989, 1993, 1995), KEVEY és HORVÁT (1986) az erdei vegetációval kapcsolatban publikál florisztikai és a vegetációra vonatkozó adatokat. A Dunántúli-dombság potenciális vegetáció-térképét a korábbi kutatási eredmények kivenetként, illetve azokra hivatkozva LEHMANN (1981) publikálja. A Törökkoppány melletti, viszonylag értékes állapotban megmaradt vegetációt a térkép egyrészt pannóniai gyertyános-tölgyesként (*Quercus petraeae-Carpinetum*), néhány részét pedig pannóniai ezüsthársas cseres-tölgyesként (*Tilio argenteae Quercetum-petraeae cerris*) jelöli. A Koppány árterén keményfaligetek és kőris-szil-ligeterdők (*Alno-Padion*) a jellemzőek.

A Törökkoppányi erdőkel, és a Koppány-menti rétek Natura 2000 területeinek botanikai feldolgozásával BAUER és MÁRKUS (2008) foglalkozott. A Külső-Somogy flórájára és növényzetére vonatkozóan újabb adatok is születtek (KIRÁLY 1998, 2007, LÁJER 2003, PINKE et al. 2006, SZABÓ et al. 2007).

Anyag és módszer

A térképezett terület

A vizsgált terület (1,73 km²) Somogydöröcske mellett a település belterületi határától a Koppány medréig, illetve az észak-nyugati területen a Koppányon túl húzódik húzódik (1. ábra).

1. ábra A vizsgált terület áttekintő térképe

Figure 1. Map showing the area surveyed

A felvételezést 2012 májusában és októberében végeztük. A terepi munkához 1:25 000 méretarányú EOVSzelvényeket használtunk, melyen sorszámozva jelöltük be az élőhely-foltokat.

Az élőhely-térkép készítése az adatok feldolgozása után EOVSzelvények és ortofotók felhasználásával ArcView GIS Version 3.1 és ERDAS IMAGINE Version 8.4 térinformatikai programmal történt.

A mintavételi eljárások során FEKETE et al. (1997) munkáját vettük alapul. Az általános élőhely-térkép esetében, a területek mozaikosságából adódóan egy-egy élőhely-folt általában több élőhely együttes előfordulását, komplexét jelenti. Minden elkülönített folt-hoz meghatároztuk az Á-NÉR (Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer) kategóriát/kategóriákat (KOVÁCS és TÖRÖK 1997), minden egyes élőhely-foltban feljegyeztük az előforduló védett és inváziós fajokat is, melyhez CSISZÁR (2012) munkáját követtük.

A lehatárolt élőhely-foltok közül továbbá kiválasztottunk öt olyan foltot, amelyek egyrészt a mintaterület leginkább természetközeli élőhelyeinek tekinthetők, másrészt különböző, tájra jellemző élőhely-típusokat is karakterizálnak.

A kiválasztott foltok a következők:

- 6. folt: Stabilizálódott félszáraz irtásrétek, gyepek és száraz magaskórósok + Spontán beerdősödött területek részben betelepült cserje- és gyepszinttel (H4+R1)
- 10. folt: Stabilizálódott félszáraz irtásrétek, gyepek és száraz magaskórósok + Domb- és hegyvidéki gyomos szárazgyepek (H4+O7)
- 14. folt: Zsombékosok + Dombvidéki mocsárrétek + Bokorfüzesek (B5+D3+J3)
- 16. folt: Mészkedvelő és melegkedvelő tölgyesek + Spontán beerdősödött területek részben betelepült cserje- és gyepszinttel (L1+R1)
- 27. folt: Békalencsés, rucaörömös, tócsagazos úszóhínár + Tavak zárt nádasai és gyékényesei + Tavi harmatkásás, békabuzogányos, tavi kákás, mételykórós mocsarak + Domb- és hegyvidéki gyomos üde gyepek (A1+B1+B2+O8)

Ezeknek a foltoknak a teljes fajlistáját is elkészítettük, mely alapján a természetvédelmi értékkategóriák (SIMON 2000), a szociális magatartás-típusok, a relatív nitrogénigény és a relatív talajvíz-talajnedvesség igény (BORHIDI 1993) szempontjából is elvégeztük az értékelést.

Eredmények és megvitatásuk

A terület élőhely-térképe

A vizsgálat során 70 élőhely-foltot különítettünk el és 22 különböző élőhely-típust azonosítottunk (1. táblázat, 2. ábra). Az élőhely foltokban az egyes élőhely-típusok ritkán önmagukban, gyakrabban – több élőhelytípus együttes előfordulása esetén – élőhely-komplexet alkotva jelentek meg (1. táblázat, 2. ábra).

1. táblázat A vizsgált élőhely-foltok, domináns, védett és invazív fajok (A: élőhely-foltok sorszáma)
1. Table The habitats detected and the dominant, protected and invasive species (A: serial)

A	élő-helyek	domináns fajok	védett fajok	Invazív, özön fajok
1.	T1	Anthemis ruthenica, Convolvulus arvensis		Ambrosia artemisiifolia
2.	R1	Cornus sanguinea, Clematis vitalba, Dactylis glomerata		
3.	R2	Juglans regia, Robinia pseudoacacia, Ulmus campestris		Robinia pseudoacacia
4.	K4	Fagus sylvatica, Tilia argentea	Cephalanthera damasonium	
5.	O12	Prunus domestica, Prunus spinosa		
6.	R1, H4	Crataegus monogyna, Acer campestre	Orchis purpurea	

1. táblázat folytatása
Contd. Table 2.

7.	R1,	<i>Prunus spinosa</i> , <i>Crataegus monogyna</i> , <i>Acer campestre</i>		
8.	S1, R1	<i>Robinia pseudoacacia</i> , <i>Ulmus campestris</i>		<i>Robinia pseudoacacia</i> , <i>Solidago canadensis</i>
9.	S1, J4	<i>Robinia pseudoacacia</i> , <i>Salix alba</i> , <i>Coryllus avellana</i>		
10.	O7, H4	<i>Poa angustifolia</i> , <i>Festuca pseudovina</i> , <i>Trifolium</i> ssp. <i>Achillea collina</i>		<i>Solidago canadensis</i> , <i>Asclepias syriaca</i>
11.	O7	<i>Elymus repens</i> , <i>Urtica dioica</i>		<i>Ailanthus altissima</i>
12.	O8, H4	<i>Elymus repens</i> , <i>Alopecurus pratensis</i>	<i>Inula helenium</i>	
13.	O7, H4	<i>Botriochloa ischaemum</i> , <i>Poa angustifolia</i> , <i>Festuca rupicola</i> , <i>Achillea collina</i>		
14.	B5, D3, J3	<i>Elymus repens</i> , <i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Phragmites australis</i>		<i>Solidago gigantea</i>
15.	B1	<i>Phragmites australis</i>		<i>Solidago gigantea</i>
16.	L1, R1	<i>Quercus pubescens</i> , <i>Cornus sanguinea</i> , <i>Acer campestre</i>		<i>Robinia pseudoacacia</i>
17.	R1	<i>Quercus pubescens</i> , <i>Cornus sanguinea</i> , <i>Acer campestre</i>		<i>Robinia pseudoacacia</i>
18.	O7	<i>Calamagrostis epigeios</i> , <i>Elymus repens</i>		<i>Solidago gigantea</i> , <i>Ailanthus altissima</i> , <i>Asclepias syriaca</i> , <i>Sorghum halepense</i>
19.	S1, R3	<i>Acer campestre</i> , <i>Robinia pseudoacacia</i> , <i>Sambucus nigra</i>	<i>Primula vulgaris</i>	<i>Robinia pseudoacacia</i>
20.	J4, D5	<i>Salix alba</i> , <i>Salix fragilis</i> , <i>Equisetum telmateia</i>		
21.	J4, D5, B5, B1	<i>Salix alba</i> , <i>Salix fragilis</i> , <i>Equisetum telmateia</i> , <i>Carex acutiformis</i> , <i>Phragmites australis</i>		
22.	H4, R1	<i>Arrhenatherum elatius</i> , <i>Festuca rupicola</i> , <i>Rosa canina</i>		
23.	B5, O8, E1	<i>Arrhenatherum elatius</i> , <i>Carex acutiformis</i> , <i>Alopecurus pratensis</i>	<i>Inula helenium</i>	<i>Solidago canadensis</i>
24.	B5, O8, B1, J3	<i>Carex acutiformis</i> , <i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Phragmites australis</i> , <i>Salix cinerea</i>	<i>Carex caespitosa</i>	

1. táblázat folytatása

Contd. Table 2.

25.	R1, O7	Prunus spinosa, Urtica dioica, Sambucus ebulus		
26.	R1, S1, B5	Sambucus nigra, Carex acutiformis, Crataegus monogyna, Euonymus europaeus		Solidago canadensis, Robinia pseudoacacia
27.	A1, B1, B2, O8	Lemna minor, Butomus umbellatus, Sparganium erectum, Phragmites australis, Arrhenatherum elatius, Elymus repens	Sonchus palustris	
28.	J4, J3, B1	Salix alba, Salix fragilis, Salix cinerea, Phragmites australis		
29.	J3, B1	Salix cinerea, Phragmites australis		Solidago canadensis, Sorghum halepense
30.	J4, J3, B1	Salix alba, Salix fragilis, Salix cinerea, Phragmites australis		Solidago gigantea
31.	J4, J3, B1	Salix alba, Salix fragilis, Salix cinerea, Phragmites australis		
32.	S1, R1, O12	Sambucus nigra, Crataegus monogyna, Prunus domestica, Juglans regia		Robinia pseudoacacia
33.	T1	Chenopodium album, Sorghum halepense		Sorghum halepense
34.	J4, J3	Salix alba, Salix fragilis, Salix cinerea, Humulus lupulus		Solidago gigantea
35.	J4, B1	Salix alba, Salix fragilis, Phragmites australis, Sambucus ebulus		
36.	J4, R1, S3, B1,	Salix alba, Salix fragilis, Phragmites australis, Calamagrostis epigeios		Solidago gigantea
37.	O7	Sambucus ebulus, Chenopodium album, Elymus repens		
38.	S1, R1, O7	Sambucus nigra, Crataegus monogyna, Elymus repens		Robinia pseudoacacia
39.	J4, J3, B1	Salix alba, Salix fragilis, Salix cinerea, Phragmites australis, Cirsium eriophorum, Carduus acanthoides		Asclepias syriaca
40.	R1, O7	Sambucus nigra, Crataegus monogyna, Elymus repens		

1. táblázat folytatása

Contd. Table 2.

41.	S1, S3	Robinia pseudoacacia, Juglans regia, Ailanthus altissima, Acer campestre		Robinia pseudoacacia, Ailanthus altissima
42.	S1	Robinia pseudoacacia, Bromus sterilis		Robinia pseudoacacia
43.	S1, S3	Robinia pseudoacacia, Juglans nigra		Robinia pseudoacacia
44.	S3	Juglans regia		
45.	S1	Robinia pseudoacacia, Bromus sterilis		Robinia pseudoacacia
46.	S1	Robinia pseudoacacia, Bromus sterilis		Robinia pseudoacacia
47.	S1	Robinia pseudoacacia, Bromus sterilis		Robinia pseudoacacia
48.	S3	Ailanthus altissima		Ailanthus altissima
49.	R1, O7	Crataegus monogyna, Ulmus campestris, Elymus repens, Poa angustifolia		
50.	J4, J3	Salix alba, Salix fragilis, Salix cinerea, Humulus lupulus		Solidago gigantea
51.	J4, B1	Salix alba, Salix fragilis, Phragmites australis		
52.	J4, B1	Salix alba, Salix fragilis, Salix viminalis, Phragmites australis		
53.	J3, B1	Salix cinerea, Humulus lupulus, Phragmites australis		
54.	J3, B1, S3	Salix cinerea, Acer negundo, Phragmites australis, Chenopodium polyspermum		
55.	J4, B1	Salix alba, Salix fragilis, Salix viminalis, Phragmites australis		
56.	B1, O7, D5	Phragmites australis, Calystegia sepium, Equisetum telmateia, Althaea officinalis	Inula helenium	
57.	S1	Robinia pseudoacacia, Bromus sterilis		Robinia pseudoacacia
58.	J4	Salix alba, Salix fragilis, Phragmites australis		
59.	B1	Phragmites australis		Solidago canadensis

1. táblázat folytatása

Contd. Table 2.

60.	S1, O12, B1, O7, D5	Robinia pseudoacacia, Crataegus monogyna, Elymus repens, Coryllus avellana, Phragmites australis, Prunus domestica, Juglans regia	Inula helenium	
61.	S1, O12, O7, D5	Robinia pseudoacacia, Crataegus monogyna, Elymus repens	Inula helenium	Solidago canadensis
62.	S1	Robinia pseudoacacia, Bromus sterilis, Anthriscus cerefolium, Galium aparine		Robinia pseudoacacia
63.	S1	Robinia pseudoacacia, Bromus sterilis, Galium aparine		Robinia pseudoacacia
64.	R1, O7	Rosa canina, Crataegus monogyna, Elymus repens		
65.	S1	Robinia pseudoacacia, Bromus sterilis, Juglans regia, Acer campestre		Robinia pseudoacacia
66.	R1, O7	Rosa canina, Crataegus monogyna, Elymus repens		
67.	R1,	Prunus spinosa, Crataegus monogyna, Acer campestre		
68.	T1	Chenopodium album, Convolvulus arvensis		
69.	T8	Juglans regia, Elymus repens		
70.	T8	Juglans regia, Elymus repens		

A területen jelentős arányban (54,54%) voltak jellemzőek a természetes élőhelyek is a foltokban, viszont az élőhely-foltoknak csupán 25,71%-a az, amelyben kizárólag természetes élőhelyek fordulnak elő. Az élőhely-foltok többségében a természetes élőhelyek bolygatott élőhely-típusokkal együtt, mozaikosan jelennek meg. A lehatárolt 70 élőhely-folt közül 11-ben fordult elő védett faj Ezek közül a leggyakoribbnak az örménygyökér (*Inula helenium*) tekinthető, Ez a növény olyan bolygatott és gyomos természetközeli élőhelyeken fordult elő (1. táblázat 12., 23., 56., 60., 61. folt), melyek kedvező vízellátással, és a térképezett terület viszonylatában nagyobb tápanyagmennyiséggel rendelkeznek (pl. mélyebben fekvő, folyóparthoz közelebb eső akácok, felhagyott gyümölcsösök, gyomos gyepek). Legnagyobb tömegben egy szántóföldi kultúrák által határolt, a gyomos üde gyepek által jellemzett élőhely-foltban (1. táblázat 12. folt) jegyeztük fel.

A dél-dunántúli ezüst hársas-bükkös és gyertyános-tölgyesben megmaradt értékes kis kis foltjában található meg a LEHMANN (1981) és BAUER és MÁRKUS (2008) fehér madársisak (*Cephalanthera damasonium*) (1. táblázat 4. folt). A szártalan kankalint (*Primula vulgaris*) zavart akácokban fordult elő (1. táblázat 6. folt). A bíbor kosbor (*Orchis pur-*

purea) cserjésedő és felszáraz gyepek mozaikjából álló élőhelyeken (1. táblázat 6., 7. folt) jelent meg jelentős (40-50) egyedszámmal. A mocsári csorbóka (*Sonchus palustris*) egy, a Koppányt követő sávban fordult elő. Nagyon értékes új adat a gyepes sás (*Carex cespitosa*) előfordulása, amely KIRÁLY (2009) művében a Dunántúl tekintetében csak a Bakonyaljáról és a Nyugat-Dunántúlról (Kőszeg) került feljegyzésre.

Az inváziós fajok közül a bálványfa (*Ailanthus altissima*) az egyik legveszélyesebb, ami három élőhely-foltban található meg (1. táblázat 11., 18., 48. folt).

A bolygatott, és tápanyagban gazdag szántóföldön (1. táblázat 1. folt) mutatkozik tömeges számban az ürömlevelű parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*). Más élőhelyeken nem fordul elő, és a szomszédos művelt területre sem terjed át.

A selyemkóró (*Asclepias syriaca*) a zárt nádassal tarkított zombékos területen egyedi gyomfajként (1. táblázat 39. folt), a másodlagos száraz gyeppel uralt élőhelyeken (1. táblázat 10., 18. folt) egyéb inváziós növények mellett jelent meg.

A kanadai aranyvessző (*Solidago canadensis*) megjelenése a természetközeli élőhelyeken (1. táblázat 23., 59. folt) többnyire más inváziós fajok nélkül jellemző, míg a bolygatott területeken (1. táblázat 8., 10., 26., 29. folt) mellette más özönnövények is előfordulnak.

A vizsgált terület több, bokorfüzesek, fűz-nyárligetek (1. táblázat 30., 34., 36., 50. folt), vagy mocsarak (1. táblázat 14., 15. folt) uralt patakpart menti, természetközeli élőhelyén, a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) tömeges előfordulása jellemző.

A fenyércirok (*Sorghum halepense*), mint gyakori mezőgazdasági gyom a patak fölötti szántón (1. táblázat 33. folt), és az azt követő füzes ligetben (1. táblázat 29. folt) jelentős borítással található meg. A szántó szélén a kisvirágú őszirózsa (*Aster tradescantii*), mint kerti szökevény alkot állományokat.

A fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) a jellegtelen származékerdő ligetekben és az erdészeti faültetvényekben a fő állományalkotó faj; a terület foltjainak 21%-ában van jelen.

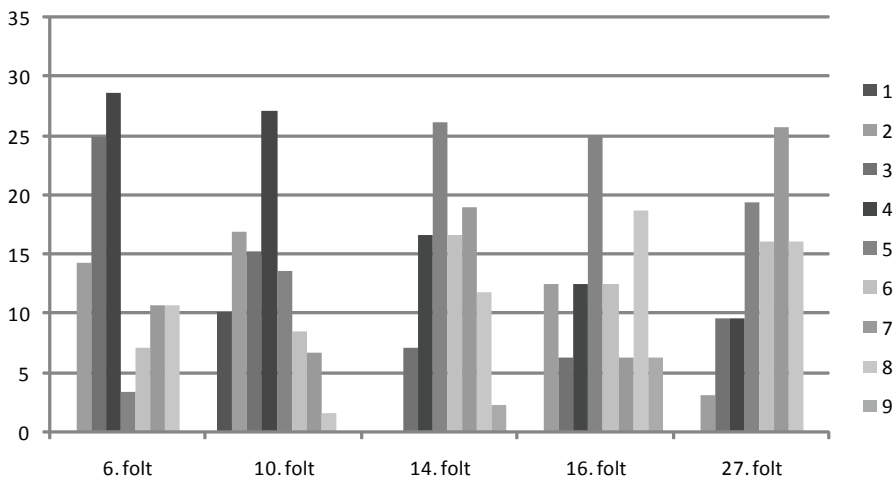
A jellemző élőhely-foltok értékelése a fajok relatív ökológiai mutatói szerint

A fajok relatív nitrogénigény (NB) szerinti megoszlása alapján a cserjésedő gyepre (2. ábra 6. élőhely-folt) leginkább a nitrogén szegény termőhelyek fajai jellemzőek (8-as kategória). A száraz gyeppel (2. ábra 10. élőhely-folt) jó átmenetet mutat a száraz és nádassal, magassásos 14-es élőhely-folt felé. A molyhos tölgyet is tartalmazó erdőfoltban (16. élőhely-folt) a nagy nitrogénkedvelő gyomfaj mennyisége magas. A vízfolyást követő vízparti sáv élőhely-komplexben – más területekhez hasonlóan - a nagyobb víz-igényű fajok jelentős aránya miatt nagyobb mennyiségben jellemző a nagy nitrogénigényű fajok előfordulása (BARCZI et al. 1996/97, PENKSZA et al. 2003).

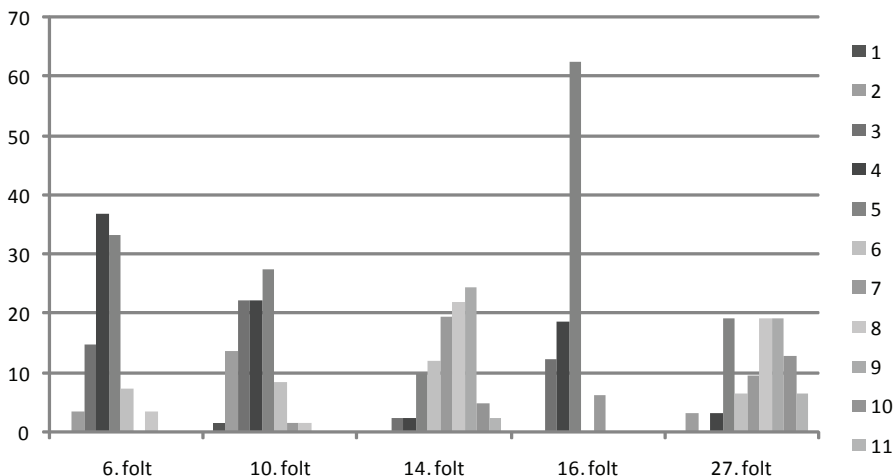
A fajok relatív vízigény (WB) szerinti megoszlása szempontjából a bolygatott erdő (4. ábra 16. élőhely-folt) a kis vízigényű, szárazságtűrő növények fajait tartalmazza. A gyomokkal borított gyepeken (4. ábra 6., 10. folt) az átmenet jól látható a vizes, nedvesebb élőhelyek irányába, ugyanis a közepes vízigényű fajok mellett a száraz, és nedves élőhelyek növényei is megjelennek. A mocsaras réten (4. ábra 14. folt) a vízigényes növények megjelenése domináns, csak úgy, mint a 27-es foltban, ahol a nedvességkedvelő fajok vízparti társulást alkotnak.

2. ábra A vizsgált terület élőhely-foltjainak elkülönítése (az egyes élőhelyfoltok adatait az 1. táblázat tartalmazza)
 Figure 2. Separation of the habitats of the area surveyed (areas numbered from 1. to 70. are showing the habitats, habitat-complexes of Table 1.)

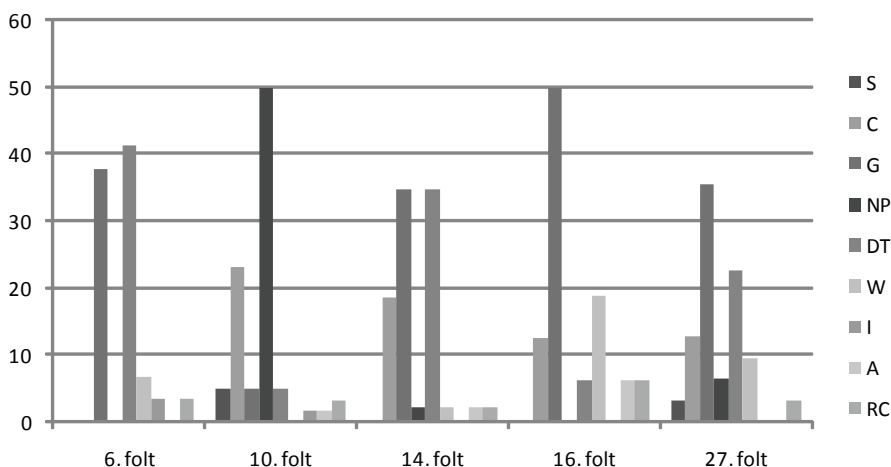
3. ábra A fajok élőhelyek közti megoszlása a relatív nitrogénigény-kategóriák alapján (az élőhely-foltok jellemzését ld. az anyag és módszerben)
 Figure 3. Distribution of the species between habitats on the basis of relative N demand categories (see characterization of the habitats detected in the Methods)

4. ábra A fajok élőhelyek közti megoszlása a relatív talajvíz- illetve talajnedvesség indikátor kategóriák alapján (az élőhely-foltok jellemzését ld. az anyag és módszerben)

Figure 4. Distribution of the species between habitats on the basis of the categories of relative groundwater and soil humidity indicators (see characterization of the habitats detected in the Methods)

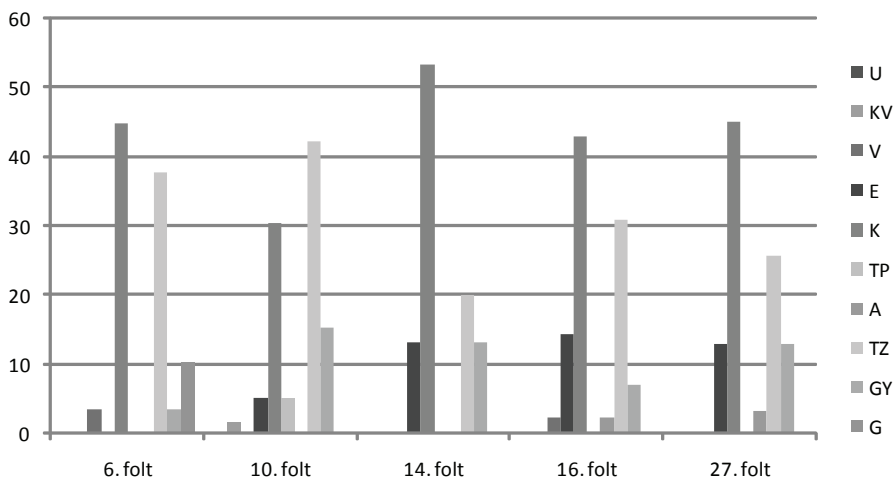
A fajok szociális magatartási típusok (SBT) szerinti megoszlása szempontjából a száraz gyepben (5. ábra 10. folt) a legmagasabb a kompetitor (C) és a természetes pionír (NP) fajok aránya. A többi élőhelyen a generalisták (G), vagyis a tág ökológiai stressztűrő-képességű fajok, és a zavarástűrő fajok (DT) találhatóak meg a legnagyobb borításban. Mindegyik élőhely-foltra jellemző, hogy a természetes fajok mellett, a bolygatottságot jelző növények is megjelennek.

5. ábra A fajok élőhelyek szerinti megoszlása a szociális magatartás-típusok szerint (az élőhely-foltok jellemzését ld. az anyag és módszerben)

Figure 5. Distribution of species between habitats on the basis of their nature conservation values (see characterization of the habitats detected in the Methods)

A fajok természetvédelmi értékkategóriái (TVK) szerinti megoszlása nagy hasonlóságot mutat a szociális magatartási típusok adataival. Fokozottan védett fajt csak a 10-es számú száraz gyept tartalmaz, védett faj pedig csak a cserjésedő gyeptben (6. ábra 6. folt) és a tölgyes erdőben (6. ábra 16. folt) fordul elő, kis egyedszámban.

6. ábra A fajok élőhelyek közti megoszlása a természetvédelmi értékkategóriák alapján (az élőhely-foltok jellemzését ld. az anyag és módszerben)

Figure 6. Distribution of species between habitats on the basis of their nature conservation values (see characterization of the habitats detected in the Methods)

Köszönetnyilvánítás

A munkát a Koppányvölgyi Élőhely Rehabilitációs Kísérleti Terület komplex ökológiai felmérése (ÚMVP Leader Program finanszírozással) program támogatta.

Irodalom

- BARCZI A., PENKSZA K., CZINKOTA I., NÉRÁTH M. 1996/97: A study of connections between certain phytocological indicators and soil characteristics in the case of Tihany peninsula. Acta. Bot. Sci. Hung. 40: 3–21.
- BAUER N., MÁRKUS A 2008: A Törökkoppányi erdők és a Koppány-menti rétek Natura 2000 területek botanikai értékei. Somogyi Múzeumok Közleményei 18: 51–61.
- BORBÁS V. 1900: A Balaton tavának és partmellékének növényföldrajza és edényes növényzete. – A Balaton tudományos tanulmányozásának eredményei 1., Budapest, 432 pp.
- BORHIDI A. 1993: A magyar flóra szociális magatartás típusai, természetességi és relatív ökológiai értéksszámai. A Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium Természetvédelmi Hivatala és a Janus Pannoniusz Tudományegyetem kiadványa, Pécs.
- BORHIDI A. 1984: A Zselic erdei. Dunántúli Dolgozatok (A) Természettudományi sorozat 4: 1–145.
- BOROS Á. 1930: Florisztikai jegyzetek XVI. Magyar Természettudományi Múzeum, Növénytár, Budapest (kézirat)
- BOROS Á. 1936: Adatok Somogy vármegye flórájának ismeretéhez. Vasi Szemle 79 pp.
- CSISZÁR Á. (szerk.) 2012: Inváziós növények Magyarországon. Sopron.

- DÖVÉNYI Z. (szerk.) 2010: Magyarország kistájainak katasztere. MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest.
- FEKETE G., MOLNÁR ZS., HORVÁTH F. (szerk.) 1997: A magyarországi élőhelyek leírása, határozója és a Nemzeti élőhelyosztályozási Rendszer – NBmR II. kötet, MTM Budapest.
- FEKETE L., BLATTNY T. 1913: Az erdészeti jelentőségű fák és cserjék elterjedése a magyar állam területén. Selmecbánya.
- HORVÁT A. O. 1943: Külsősomogy és környékének növényzete (Flora regionis Külsősomogy). Magyar Növény-tani Társaság, Borbásia 6: 1–70.
- KEVEY B. 1980: Adatok Magyarország flórájának és vegetációjának ismeretéhez I. Botanikai Közlemények 67: 179–182.
- KEVEY B. 1983: Adatok Magyarország flórájának és vegetációjának ismeretéhez II. Botanikai Közlemények 70: 19–23.
- KEVEY B. 1985: Adatok Magyarország flórájának és vegetációjának ismeretéhez III. Botanikai Közlemények 72: 155–158.
- KEVEY B. 1987: Die Verbreitung der west-balkanischen Florenelemente in Südost-Transdanubien. Studia Phytologica Nova in honorem jubilantis A. O. Horvát, Pécs, pp. 157–171.
- KEVEY B. 1989: Adatok Magyarország flórájának és vegetációjának ismeretéhez V. Botanikai Közlemények 76: 83–96.
- KEVEY B. 1993: Adatok Magyarország flórájának és vegetációjának ismeretéhez VI. Botanikai Közlemények 80: 53–60.
- KEVEY B. 1995: Adatok Magyarország flórájának és vegetációjának ismeretéhez VII. Botanikai Közlemények 82: 45–53.
- KEVEY B., HORVÁT A. O. 1986: Die Verbreitung einiger submediterraner Pflanzenarten in Südost-Transdanubien. Verhandlungen Zoologische-Botanische Gesellschaft Österreich. 124: 23–40.
- KIRÁLY G. 1998: Adatok a Délkelet-Dunántúl flórájához. Somogyi Múzeumok Közleményei 13: 211–215.
- KIRÁLY G. 2007: Kiegészítések Külső-Somogy edényes flórájának ismeretéhez. Somogyi Múzeumok közleményei 17: 31–40.
- KIRÁLY G. (szerk.) 2009: Új magyar fűvészkönyv. Jósvalfő.
- KOVÁCSNÉ LÁNG E., TÖRÖK K. (szerk.) 1997: Növénytársulások, társuláskomplexek és élőhelymozaikok. - Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer III. MTM, Budapest.
- LÁJER K. 2003: A Látrányi Pusztai Természetvédelmi Terület növényzetéről. Natura Somogyensis 5: 13–28.
- LEHMANN A. 1981: A Dunántúli-dombság florisztikai, növényföldrajzi jellege és területbeosztása. In: Pécsi M. (szerk.): A Dunántúli-dombság (Dél-Dunántúl). Akadémiai Kiadó, Budapest, pp. 212–227.
- PENKSZA K., BARCZI A., NÉRÁTH M., PINTÉR B. 2003: Hasznosítási változások következtében kialakult regenerációs esélyek a Tihanyi-félsziget gyepeiben az 1994 és 2002 közötti időszakban. Növénytermelés 52: 167–184.
- PINKE GY., PÁL R., KIRÁLY G., SZENDRŐDI V. 2006: Adatok Külső- és Belső-Somogy gyomflórájának ismeretéhez. Botanikai Közlemények 93(1–2): 53–68.
- SIMON T. 2000: A magyarországi edényes flóra határozója. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- SZABÓ I., KERCSMÁR V., H. SZÓNYI É., L. NYÉKI E. 2007: Florisztikai és vegetáció tanulmány a Jaba völgyében (Külső-Somogy). Somogyi Múzeumok Közleményei 17 B: 69–82.
- VÖRÖSS L. Zs. 1963: Újabb florisztikai adatok a Dél-Dunántúlról. Pécsi Tanárképző Főiskola Tudományos Közleményei pp. 265–270.

HABITAT MAPPING IN THE KOPPÁNY-CREEK VALLEY (IN THE PERIPHERIES
OF SOMOGYDÖRÖCSKE AND SOMOGYACSA-GERÉZDPUSZTA)

G. ÖRDÖG¹, G. GELENCSÉR², A. NAGY¹, ZS. FEHÉR¹, K. PENKSZA¹

¹Saint Stephen University, Faculty of Agricultural and Environmental Sciences,
Department of Nature Conservation and Landscape Ecology

²Vox Vallis Development Association, H-7284 Somogydöröcske, Nyugati str. 122.
e-mail: ordoggergo89@gmail.com

Keywords: Á-NÉR (General National Classification System of Habitats), ecological indicators, invasive species

The work presents the results of the habitat mapping of the area of the Koppány-creek valley belonging to Somogydöröcske and Somogyacsa-Gerézdpuszta settlements. Protected and invasive species were both recorded in the area. 70 separate habitats were detected in the area, consisting of 22 habitat types and their combinations. These 22 habitat types were covering 54,54% of the area surveyed, although, because of the anthropogenic effects and fragmentedness, in their clear form they were only occurring on 25,71%. 6 protected and 7 invasive species were recorded in the area. Five habitats were selected as the characteristic types of the area, which were also evaluated on the basis of the relative ecological and nature conservation value of their species. The complex water and waterfront habitats along the creek show the abundance of nitrophilous species because of the species of greater water demand. Apart from the natural species all of the habitats detected can also be characterised with species indicating disturbance. These species occurred in larger quantities in the competitor and natural pioneer dry grass showing the most natural habitat.